Hain 5899 — B.M I. p. 187

Incipit liber sancti Cipriani Epi · de duodecim abusiuis seculi ·

Duodecim abusiua sunt seculi · Hoc est sapiēs sine bonis opib9 · Senex sine religione · Adolescēs sine obedi encia · Diues sine elemosina · Femina sine pudicicia · Dominus sine virtute · Xpian9 cōtenciōsus · Paup superbꝫ · Rex iniquus · Eps negligens · Plebs sine disci plina · Popul9 sine lege · sic suffocatur iusticia · Hec enim sūt duodecim abusiua seculi · rota qui in illa fuerit decipit · et ad tartari tenebras nullo impediente iusticie suffragio per iustum dei iudiciū rotatur · Prim9 gdus

Primus abusionis grad9 est · sine opibus bonis sapiēs et predicator si fuerit q̄ qd ser mone docet actibꝫ explere negligit · Auditorēs enim doctrine dicta contēpnūt cum predicato ris opa a predicacōnis verb discrepare conspi ciunt · Nūq̄ enim fit efficax predicantis auctori tas nisi eam effectu operis cordi affixerit audiē tis · Presertim cū ipse doctor si in vicōrum amo re dilapsus fuerit alterius doctoris medicamen tum suis vulneribus puipendit adhibere · Vn̄ et ipse domin9 in euangelio · de doctrina parit et bono ope discipulos instruere volēs · qualem

in hijs cautelam haberēt ammonet dicens. Si sal euanuerit in quo salietur. Hoc est si doctor errauerit. a quo iterū doctore emendabitur. Et si lumen qd in te est tenebre sunt. ipse tenebre quāte erunt. Si namq3 ocul9 a videndi officio desierit quis a manu aut pede vl reliquo corpe illud ministerium exiget. Qua ꝓpter doctores cogitent. ne ampliori vindicte subiaceant. si plurimis perdicōnis occasionem habundancius prestent. Nam a salomon dū multe sapiencie trāgressionē incurrit totū9 ysrahelitice pleb regni dispersionē solius sui meriti prestitit. Quibus ergo cōmittuntur multa. et maiora perdūt si nō recte dispensauerint rectoris sui munera que perceperunt. Cui enim plus committitur plus ab eo exigitur. Et seruus qui domini sui voluntatem intelligens nō facit. acrius et grauius vapulabit.

Scd's Gradus.

Secūdus abusionis gradus est. si sine religione senex inueniatur. cui cum mēbra exterioris hominis veterascūt. vires animi id est interioris hominis menbra incremēta roboris nō capiūt. Plus enim oib3 religioni operā dare senib3 ꝯpetit quos pñtis seculi florida etas trās acta deserit. Sicut nāq3 et in lignis illa arbor reꝓba apparet q̄ p9 flores fruct9 optiōs ꝯditori

suo nō exhibet. Sic a in hominib; ipse reprob⁹ est quē flos iuuētutis deserit. a tamē in sui cor poris senectute bonoꝝ operum fruct⁹ maturos paruipendit ꝓferre. Qd enim stolidius fieri po test. si tunc mēs ad pfectionē festinaē non con tēdat quando toci⁹ corporis habitus senectute cōfectus ad interitū ꝓperat. Dum oculi caligāt aures grauiter audiunt. capilli fluūt. facies in pallorē mutatur. dentes lassi numero minuūt cutis arescit. flatus nō suauiter olet. pectus suf focatur. thussis cachinnat. genua trepidāt. ta los p pedes tumor inflat. Homo interior qui nō senescit hiis omnibus aggrauatur. a hec ruitu rā iamiāq; domū corpis cito pnūciāt. Quid ḡ superest. nisi ut dum hui⁹ vite defectus appropi at. nichil aliud cogitare. ꝙ quomō future adi tus prospe ↄprehendatur quisq; senex appetat Juuenib⁹ autē incertus huius vite terminus instat. senibus vero cūctis maturus ex hac luce breuiter cōcordat. Cauende sunt ergo homini due pticule que in illius carne nō veterescunt a totū hominē ad peccandū pertrahūt cor vide licet a lingua. Quia cor nouas semp cogitacōes machinari non desinit. lingua in impig re lo quitur qđ cūq; cor machinari senserit. Caueat ergo senilis etas ne iste iuuenescentes pticule totā sibi armoniam decipiāt. et p res ineptas

reliqui corporis grauitati illudat. Vnicuiqȝ autem considerandum est quid etate et eminenti a dignum sit ut hoc agat. qd nec vitam nec etatem nec ministeriū vile reddat.

Tercius gradus Adolescens sine obediencia.

Tercius deinde abusionis gradus est. Adolescens sine obedientia. quo mundus a recto racōis ordine deprauatur. Qualiter naqȝ i senectute obsequi sibi ille sperabit. qui in adolescencia senioribus obedientiam exhibere contempnit. Vnde et in prouerbio apud veteres habetur quod seruiri nequeat. qui prius alicui seruitutem prebere denegat. Propter quod et dominus Jhesus in tēporibus sue carnis dum adhuc ad legitimam etatem doctoris non peruenit obedientem ministracōnem parentibus exhibuit. Sicut ergo in senibus sobrietas et morū perfectio requiritur. ita in adolescentibus obsequiū et subiectio et obediencia rite debetur. Qua propter et in mandatis legis primū in hijs q̄ ad hoīes pertinent. patris et matris honor impatur. Quia quāuis carnalis pater non superuixerit. aut indignus fuerit. alicui tamen patri digno et viuēti patrimis honor imperatur. vsqȝ ad etatem dignam a filijs prebendus esse ostendit. Quatuor enim modis scripturās diuinas patres vocātur. hoc est natura. egente āmonicōne etate

de patre nāq; naturaliter yacob ad laban loq̄ tur. Nisi timor dei patris mei ysaac affuisset tu lisses omnia que mea sūt. Gēte vero pater dr quādo domin⁹ ad moysen de rubo loquebatur Ego sū inquiēs deus patrū tuoꝝ. deus abrahā deus ysaac. ⁊ deus yacob Etate autē pariter et āmonicōne pater dr. cū moyses in cantico deu tronomij loquitur. Interroga patrē tuū ⁊ an nūciabit tibi. vñ si naturalis superstes non fu erit. aut indignus fuerit. āmonēti tamen aut seniori. adolescētis obediētia prebēda erit. Quo modo enim honorat⁹ in senectute apparebit q̄ discipline laborem in adolescētia nō sustinebit. Q8cūq; enim hō laborauerit hoc ⁊ metet. Om nis nāq; disciplina in presenti quidē non vide tur gaudij sed meroris. postea aūt fructum pa cacissimū exercitatis p eam reddit iusticie. Si cut enim fructus nō inuenitur in arbore in qua pānpin⁹ aut flos prius nō apparuerit. sic in se nectute honorē legitimum cōsequi non poterit qui in adolescētia discipline alienus exercitacō nibus nō laborauit. Disciplina igitur absq; obe diencia qualiter fieri potest. Adolescens sine o bediencia. est sine disciplina. quomō ⁊ ipsa obe diētia que omniū disciplinarū mater est. mag na exercitacōne indiget. Etenim sui normā stu dij a xpo dño suscipit. qui obediens patri vsq;

ad mortem crucis ignominiā libēter sustinuit·
Quartus gradus·diues sine elemosina.
Quartus abusionis gdꝰ·diues sine elemo
sina qui supflua queqꝫ custodiēda in po
steꝝ recōdens·indigentibꝫ ꝛ michil habētibus
non distribuit·ꝓpter qd efficitur·ut dū in terra
quesita diligēti cura custodit·celestis patrie ꝑ
henne thesaurum amittit. Ad quē thesaurum
dominꝰ ihesus adolescentem illū diuitem qui e
um de perfectione interrogauerat·ita respōdēs
inuitauit. Si vis perfectꝰ esse vade vēde omnia
que habes ꝛ da pauperibꝫ ꝛ veni sequere me ꝛ
habebis thesauꝝ in celo·Quem thesaurum nul
lus vnq̄ hominū habere potest·nisi q̄ solatia
pauperibus prestat·aut per semetipsū pauper
est. Nō ergo dormiat in thesauris tuis·qd pau
peres reficere potest. Diues nāqꝫ que cōgrega
uerat·hijs frui solꝰ nequaq̄ poterit. Quid er
go stulciꝰ est q̄ ꝓpter vnius hominis victū et
vestitū totam regni celestis perhēnem iocundi
tatem perdere·ꝛ eternos inferni cruciatus abs
qꝫ vlla ꝯsolacōis prestolacōe subiē·qd ꝫ aliqn̄
ꝑ necessitatē amittēdū est·ꝓ etna retribucōne
spōte distribuēdū ē. Omnia enī q̄ videtur tpali
a sūt·q̄ aūt nō videntꝫ etna. Quādiu enim tpa
les sumꝰ tpalibus tpalia deseruiūt·et cū hinc
trāsierimꝰ eternis eterna solatia prestabūtur

Jd circo diligere nõ debemus ea que semp non habebimus· presertim cũ ex ptem racõnis aua rum diuitiẽ thesauri ⁊ agri· ⁊ omnia q̃ habet o stendãt qui toto cordis affectu illa diligit· que se nũq̃ diligũt. Si enim aur ⁊ argẽtum agros ⁊ vestimenta cibos ⁊ metalla ⁊ bruta animali a quis dilexerit. Hec omnia vicẽ sibi amoris re pẽdere nõ posse ipsa rerũ natura ostẽdit. Quid enim a racõne longius est q̃ diligere qd te rea mare nõ valet· ⁊ negligere illũ qui tue dicioni tũ dilectione omnia prebet. Propter hoc igitur non diligi mũdus· ⁊ diligi pximus· a deo preci pitur· qꝛ proxim⁹ vicẽ sui amoris potest repẽde re· qd mũdus minime posse nõ dubitatᷓ. Licet enim inimicũ esse diligẽdum dñs imperet· ut il la dilectio amicũ illum ex inimico efficiat. Quis quis ergo diues cupidus· si vult eternas habe re diuicias· distribuẽdo egenis perdat interim non mãsuras· Si enim nõ vendiderit quod dili git· nemo emere poterit qd cupit. Auari nãq3 ideo in iudicõ a rectissimo iudice nũcupãtur ma ledicti· qꝛ qui preteribãt eorũ habitacula non dicebant. Benedictio domini sup vos· benedixi mus vob in nomine dñi. Jnfelices ergo auari diuites qui pter res trãsitorias in eternã dã pnacõnem dilabũtur. Et ecõtrario beati miseri cordes quoniã ipi misericordiã cõsequẽtᷓ. Felix

est misericors dn̄ in hac virtute de⁹ nō sbstāci am ꝫ affectū inq̄rit.

Quintus ḡdus Femina sine pudicicia.

Quintus abusionis ḡdus est. Femina sine pudicicia. Sicut enim oēs mores bonos ꝓcurat. ⁊ cūctos honestos act⁹ custodit in viris prudēcia. sic i feminis cūctos honestos act⁹. nutrit ⁊ custodit pudicicia. Puducicia nāq; castitatē custodit. auariciā refrenat. lites deuitat iras mitigat. libidinē occupat. cupiditatē tēpat lasciuiam castigat. ebrietatē cauet. verba non multiplicat. gulam ⁊ cōcupiscenciam propugnat. furtum omnino dāpnat. Quid plura. omnia vicia ↄstringit. ⁊ omnes virtutes ⁊ quicq̄t coram deo ⁊ hominibꝫ laudabile est nutrit. In pudicicia vero nec laudem ab hominibꝫ in presenti seculo. nec remuneracōnem a deo expectꝫ in futuro. Pudica vero vita famam bonam inter homines possidet. ⁊ de spe future beatitudinis gaudet. Presentibus semetipsam imitabilem facit. posteris memoriam amabilem facit ⁊ relinquit bonis semper moribus delectatur et consentit et assiduis scripturarum meditacōnibus ⁊ eloquiis animam vegetat. Bonorū precedencium exempla custodit. ⁊ inseparabilia ꝑfectis ↄtubernia nectit. Duobꝫ ergo modis constat vere pudicicie exercitacio. id est corporis

habitu et supficie. et animi affectu interno. Per ex
teriorē modū iuxta apostolū coram hominib⁹
exempla. p interiorem corā deo prouidem⁹ opa
bona. Pudicitia namq; est corpis. alienas res
non appetere. omnē immūditiā deuitare. Ante
horā cōgruam nō gustare velle. risum nō exci
tare. verba vana et falsa non loq̄. habitū p om
nia ordinatū. ꝓpositoq; cōuenientem tam capil
lorum q̄ꝫ vestiū sicut decet habere. Cū indignis
cōtubernia nō inire. supcilioso intuitu neminē as
picere. Vagari oculos nō pmittere. pōpatico et
illecebroso gressu nō incedere. nullo inferior in
incepto bono. ope apparere. nulli ɔtumeliā aut
ruborem incutere. neminē blasphemare. senes
non irridere. meliori non cōtrouersari. De hijs
que ignoras nō tractare. etiā que scis non om
nia proferre. Hec cū proximis amabilē hominē
reddūt. et deo acceptabilē faciūt. Pudicitia ve
ro anime est plus ꝓpter dei oculos q̄ꝫ hominis
omnia bona facere. appetitiōes turpiū cogitacō
num cōpescere. omnes meliores se esse estimarē
nemini inuidere. De semetipso nil ɔfidere. dei sē
per auxilio res omnes ɔmittere. āte dei oculos
seipsum ɔstituere heretica prauitate sensū non
maculare. catholicis p omnia cōsentire. deo soli
adherere. caritatē interne mētis domino ihesu
xp̄o offerre. Omnia cepta bona opa mortis tm̄

termino finire. Presentes tribulacões animi fortitudine puipendere in terra preter proximos nichil amare cuncti amoris in celo thezaurũ cõstituere. et pro omni bono actu mercedem in celestib9 a deo sperare. Pudicitia namq; ornamẽtum nobiliũ est exaltacõ humilium nobilitas ignobilium. puchritudo vilium. prosperitas laborancium. solacium merentium. augmentum omnibus pulchritudinib; decus religionis. Defensio criminum. multiplicacio meritorũ. creatoris omnium dei amicitia.

Sextus gradus. dñs sine virtute.

Sextus abusionis gradus est. Dominus sine virtute quia nichil proficit dominandi habere potestatem. si domin9 ipse nõ habeat vigorem virtutis. Sic hic virtutis rigor. non tam exercitu fortitudine. que et ipsa secularib; dominis necessaria est indiget quam animi fortitudine que per bonos mores exerceri solet. Sepe enim dominandi virtus per animi negligentiam perditur. sicut in hely sacerdote factum fuisse conprobatur. Qui dum per seueritatem iudicij filios peccantes non coercuit. in eorum vindicta et velut consencienti non pepercit Tria ergo necessarie eos qui dominãtur habere oportet. terrorem scilicet ordinacionem et amorẽ. Nisi enim ametur a proximis et metuat

ordinacō illius cōstare minime poterit. Per be
neficia ergo et affabilitatē procuret ut diligatur
et per iustas vindictas nō proprie iniurie. sed legis
dei studeat. ut metuatur. Propterea quoq3 dū
multi pendēt in eo. ipse deo adherere debet. qui
illū in ducatū constituit. qui ad portāda aliorum
onera. ipsū veluti fortiorem solidauit. Paxill9
enim nisi bene fixus firmetur. pictiq3 inhereat.
omne qd in eo pēdet cito labitur. et ipse solutus
a rigore sue firmitatis cū oneribus ad terram
dilabitur. Sic et princeps nisi conditori suo ptina
citer adheserit et ipse et omnes q̄ ei adherēt cito
depeunt. Quidā nāq3 per dominādi officiū. soli
dius deo appropinquāt. quidam imposito sibi
dignitatis honore deteriores fiūt. Moyses enim
accepto ducatu. familiari9 dei locucōnibus vte
batur. Saul vero filius cīs. postq̄ ceptrū regni
suscepit. p inobediētie supbiā deū offendit. Rex
salomō postq̄ patris sui dauid sedē obtinuit de
um offendit. Deus illū vltra omnes mōrles ad
numerosi populi gubernacōnem sapiētie mune
re donauit. ecōtrario vero ille ydolis templa fa
bricauit. Jherobo ā seru9 salomonis postq̄ reg
ni sortitus est gubernacula ad idolorum cultū decē
tribus isrl. que erant in pte samarie attraxit.
Per que exēpla euidēter ostēditur quosdam
in sublimiori statu ad maiorē pfectionē crescere

quosdā vero sup cilium dn̄a cōmis ad deteriora de
fluere. Per qđ vtrūqꝫ intelligitur eos q̄ ad me
liora cōcendunt p dominī auxilium ⁊ virtutem
animi posse id facere. et eos qui ad deteriora di
uertūt. p mētis imbecillitatē pitei ⁊ negligenci
am errare. Vn̄ dn̄s absqꝫ virtute fieri nō debꝫ
quā virtutem sine dei auxilio nullatenus habꝫ
Qui enim multa tuetur si nō habet fortitudinē
nō valet id agere. qm̄ magna magnis infesta
cōibꝫ ⁊ aduersitatibꝫ solēt laborarē. Omnis igit̄
q̄ preē hoc p̄mitus tō animi intēcōe ꝓcuret ut
p omnia de dn̄i adiutorio non dubitet. Si nāqꝫ
cepit in actib⁹ suis auxiliatorē habē dn̄m dn̄o
rū. null⁹ hoīm ↄtēptui habē poterit eius dn̄atū
Nō ē enim potestas n̄ a deo data. Ipse eleuat de
stercore egenū ⁊ sedere facit cū pricipibꝫ popu
li sui. Potentes deponit de sede ⁊ exaltat humi
les. ut subditus fiat omnis mundus deo et ege
at gloria dei.

Septim⁹ gradus.

Septim⁹ abusionis ḡd⁹ ē. xp̄an⁹ ↄtēsiosus
Qui cū pticipacōnē nominis xp̄i p fidem ⁊
baptismum suscepit cōtra cristi precepta. cadu
ca mundi delectamēta diligit. Omne enim qđ
appetitur. aut propter eius rei dilectionem de
qua agitur aut ꝓpter alteri⁹ rei amorem q̄ sub
odiosa specie latet appetitur. Quemadmodum

verbi gratia bellū animoso cōpugnācīū consti
ctu. cum odiosa res sit. ꝓpter amorem victorie
et libertatis pagitur. Et multe alie species dilecte
sub odioso labore vel formidine satis cōtentio
se expetūtur. Vn̄ patenter intelligitur. ad nichil
aliud contendi nisi ꝓpter dilcionem sperata. sci
licet ad cōsequendū amabilem remuneracōe;
Quicūq; igitur in mūdo presenti ex quacūq; causa
cōtendit. pspicue ostenditur. qđ ille diligit mū
dum. quē diligi per Johānem apostolꝰ spiritus
sancti sermo interdicit. quo ait. Nolite dilige
re mūdum neq; ea que in mundo sunt. Mundi
enim amor et dei pariter in vno corde cohabitare
non possunt. quēadmodū idem oculi celum pa
riter et terrā nequaꝙ̄ aspiciunt. Sed querēdū
est si vere in mūdo aliquid sit qđ amari debeat
et quis sit ille mūdꝰ quem diligi diuina eloqui
a vetant. Terra ergo cum nascentibꝫ ex ea et
metallis et animantibꝫ. et pulchritudine vestiū
et oblectacōnibus ciborū. et hijs que ad hec per
tinent nō diligi precipiuntur. ſ; proximꝰ ꝓpter
quē hec omnia facta sunt amari iubetur. Hec e
nim omnia predicta velut nō mā suā ad celestē
patriā pgētes comitari nequeūt. Proximi ve
ro velut mansuri regni coheredes semetipsos li
center inuicem diligūt. Quod ergo semp in mū
do non manet. cū mūdo pariter deficiet. Et ipse

mūdꝰ nō amari impatꝛ. ꝓximꝰ aūt q̄ ē pars re gni celestis in terra interi regnū celoꝝ petētibꝫ nō incōgrue amatꝛ. dū in sūma illa pr̄ia. inetnū cohēs habebitꝛ. Preterea vero mūdꝰ pn̄s id circo nō diligi impatꝛ. ne a dei dilectōne alienꝰ seculi dilectus q̄squ efficiatꝛ. Nō ḡ debꝫ ꝯtēdi qđ nō licet amari. Igitꝛ xp̄ianꝰ q̄ hoīs xp̄i similitu dinē tenet. moꝝ ꝙ̄ silitudinē habē debꝫ. Xpi anꝰ eni recte nemo dr̄. nisi q̄ xp̄o moribꝫ coeq̄tꝛ de xp̄o vero p ꝓpheta ita describitur. Ecce puer meꝰ quē elegi. electꝰ meus. ꝯplacuit sibi in illo aīa mea. Ponā spiritū meū sup eum nō ꝯtēdit neq3 clamabit. neq3 audiet aliq̄s in plateis vo cē eiꝰ Ecce xp̄s non ꝯtēdit neq3 clamabit. et tu si moꝝ cristi similitudinē retinē cupis nō ꝯtēdas nec abusiuꝰ in ecclesia cristiana existas Suis e nim secutoꝛibꝫ cristꝰ precepit. Nolite vocari rab bi. vnus est enim magister vester q̄ in celis est cristꝰ. Et patrē nolite vocare super terrā. vnus est enim pater vester q̄ in celis est omnes autē vos fratres estis. Quīa ad supplicādū nobis impauit dicere. sic inquiēs orabitis. Pater no ster quī es in celis sanctificetur nomen tuum Frustra ergo cōtēdit in terra. q̄ patrē et patriā se profitetur habere in celo. cuius possessoꝛ ne mo efficitur. nisi q̄ de terrene patrie cōtēcōne se curus habetur.

Octauus Gradus.

Octauus abusionis gradus est. pauper superbus qui nichil habens in superbiam extollitur. cum econtrario diuitibus seculi non superbie sapere per apostolum imperatur. Quid enim stollidius fieri potest. quam illum qui per infimam miseriam velut in terra abiectus et extremus atque humilis incedere et contristari debuerat supercilioso superbie tumore inflatam mentem contra deum erigere. Per quod vicium lapsi corruerunt. qui summo celi conditi erant culmine. Quid ergo vult quasi potens in terra superbire. qui pre omnibus hominibus debuerat humilis apparere. Sed ne de paupertate sua tristiciam habeant. quod a deo accepturi sint pauperes attendant. Ipse etenim inquit. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Recta namque dispensacione misericors dominus. celi regnum illis promittit. quibus regni terrarum participacionem velut inter mortuos abstulit. ut ipse diues in celi sede appareat. qui in terra penitus nichil procurat. Cauendum vero pauperibus est ne dum per necessitatem terre regnum pretereunt. per mentis imprudentiam etiam celorum regna amittant. Cum enim dei dispensacione paupertatis necessitatem acceperint in ipsorum pendet arbitrio vtrum pauperes spiritu sint. Non enim quibuscumque pauperibus celorum regna promittuntur. sed hijs tantummodo. quibus

diuiciarum inopia animarum humilitas comitatur Pau
per enim humilis pauper spiritu appellatur. qui cum ege
nus foris cernitur intus numquam in superbiam eleuatur.
quoniam ad sequenda regna celorum plus valet mentis
humilitas. quam pnicium diuiciarum temporalis paupertas
Etenim humiles qui bene diuicias possessas habent
possunt paupes spiritu appellari et superbos nichil
habentes. haut dubium est beatitudine paupertatis
priuari. de quibus vtrisque sancta scriptura ita loquitur.
Est quasi diues cum nichil habeat. et est quasi pauper
cum in multis diuicijs sit. Nobilis ergo inopia
est mentis humilitas et inepte diuicie sunt ani
morum enormitas. Prouidendum ergo pau
peribus est. ut semetipsos quales sint intelligant.
et quod rebus consequi non valent mentis tumore
superbire desinant.

Nonus Gradus.

Nonus abusionis gradus est rex iniquus quem
cum iniquorum correctorem esse oportuerit eti
am in semetipso nominis sui dignitatem non
custodit. Nomen enim regis intellectualiter hoc
retinet. ut subiectis omnibus rectoris officium
procuret. sed qualiter alios corrigere poterit qui
proprios mores ne iniqui sint non corrigit. quoniam
iusticia regis exaltatur solium et in veritate so
lidantur gubernacula populorum. Justicia vero re
gis est. neminem iniuste per potenciam opprimere sine

accepcōne psonarū inter viꝝ et proximū suum iudicare. Aduenis ꝛ pupillꝭ ꝛ viduis defensorē esse furta cohibere. adulteria punire. iniquos non exaltare. impudicos ꝛ histriones non nutrire. impios de terra pdere. parricidas ꝛ periurātes viuere nō sinere. Ecclesias defendere. pauperes elemosinis alere. iustos sup regni negocia cōstituere. senes ꝛ sapiētes ꝛ sobrios consiliarios habere. Magoꝝ ꝛ arioloꝝ ꝛ phitonissarum supsticōnibꝫ non intendere. iracundiā differre. patriā fortiter et iuste cōtra aduersarios defendere. p omnia in deo cōfidere. psperitatibus nō eleuare animum. Cuncta adūsa pacientꝰ ferre. fidem catholicam in deum habere. filios suos nō sinere impie agere. Certis horis oracōibꝫ insistere. ante horas ꝯgruas non gustare cibum Ve enim terre cuiꝰ rex puer est. ꝛ cuius principes mane ꝯmedunt. Hec regni psperitatem in pñti faciūt. ꝛ regem ad celestia regna meliora pducunt. Qui vero regnū suum scđm hanc legem nō dispēsauerit multas nimiꝝ imperij aduersitates tolerat. Idcirco enim sepe pax populorum rumpitꝰ et offendicula etiā de regno suscitantꝰ. terrarum quoqꝫ fructus minuūtur. et seruitia populorū pꝛepediuntꝰ. multi ꝛ varij labores psperitatem regni inficiūt. Carorū ꝛ liberorum mortes tristiciā cōferunt hostium incursus

prouincias vndiqꝫ vastant. bestie armentorū et pecorum greges dilacerant. tempestates aeris et hemisperia turbata terrarum fecunditatē et maris ministeria ꝓhibent. et aliquando fulminum ictus segetes et arborum flores et panpinos exurunt. Super omnia vero regis in iusticia non solum presentis impij faciem obfuscat sed etiam filios suos et nepotes. ne post se regni hereditatem teneant obscurat. Propter piaculum enim salomonis regnum domus ysrael dominus de manibus filiorum eius dispersit. Et propter iusticiam dauid regis. lucernam de semine eius in iherusalem reliquit. Ecce quantum iusticia regis in seculo valet intuentibꝫ perspicue patet. Pax populorum est tutamentum patrie. emunitas plebis munimentum gētis. Cura languorum. gaudium hominum. Temperies aeris. serenitas maris. terre fecūditas. solacium pauperum. Hereditas filiorum. et sibimetipsi spes future beatitudinis. Attamen sciat qđ sicut in trono hominis primus ꝯstitutꝰ est. sic et in penis si iusticiam non fecerit primatum habiturus ē. Omnes nāqꝫ quoscumqꝫ peccatores sub se in presenti habuerit. supra se modo miserabili in illa futura pena habebit.

Decimus gradus.

Decimus abusionis grad⁹ ē. Eps negligēs. Qui gradus sui honorē inter homines req̄rit. ſ ministerij sui dignitatem curam deo pro quo legacōne fungitur nō custodit. Primū nā q ab epo quid sui nois dignitas teneat inquiratur. quoniā eps cum grecū nomē sit speculator interptatur. Quare vero speculator ponatur ⁊ quid a speculatore requiratur. dn̄s ipse denudat cum sub ezechielis pphete psona epo officij sui racōez denūciat. ita inquiēs. Speculatorē dedi te domui isrl. Audiens ergo ex ore meo ſmonem ānūciabis eis ex me. Si autem videris gladium feriētem ⁊ ānunciaueris ut reuertatē impi⁹ a via sua. ipse quidē impius in iniq̄tate sua morietur. sāguinē aūt ei⁹ de manu tua req̄ram. si autē tu ānuntiaueris et ille nō fuerit reuersus ipse quidē in iniquitate sua morietur. tu autem animā tuam liberasti. Decet ergo epm qui omniū speculator positus est. peccata diligēter attendere. ⁊ postq̄ attēderit. etiam corrigere. Et si non potuerit. iuxta euāgelij regulā scelerū oparios declinare. Si enim inquit in euangelio. peccauerit in te frater tuus. corripe eum inter te ⁊ ipsū solū. si te audierit. lucratus es fratrem tuū. Si autem te non audierit adhibe adhuc tecū vnum vel duos ut in ore duoꝝ aut trium testimoniū stet omne verbū. Qd si et illos

nō audierit· dic ecclesie· si aūt nō audierit eccle
siā sit tibi sicut ethnicus et publican⁹. Tali or
dine expellēd⁹ ē· q̄cūq₃ doctori epō adherere cō
tēpnit et q̄ tali ordine expuls⁹ fuerit· ab alio do
ctore· sine epō recipi nō deb₃. De sacerdote ī lege
scribit. Viduā et repudiatā nō accipiat vxorē
Qui ꝫ excomunicatū a catholico illo nō pmittē
te recipit ꝯtra scripturē statuta agit. Hac racōe
epm ad eos q̄b₃ in speculacōe ppositus ē esse o₃
ceteꝝ q̄l in semetipso eē debeat paulus apl's ex
ponit· vt ad g̃dū veniēs sit sobri⁹ prudēs· sapi
ēs· modest⁹· hospital'· filios habēs subditos· cū
omni castitate· testimoniū hn̄s bonū ab hijs
q̄ foris sūt· pferēs doctrinarū fidelē sermonē.
āte cpatū non plus q̄ꝫ vnā hn̄s vxorē· nō pcus
sor nō bilinguis· non ebriosus non neophitus
ut p hec ipse prius ōndat in ope· qd alios doc₃
ṡmone doctrine. Caueāt ergo negligētes epi
qd in tpe vindicte dn̄s p ꝓphetā ꝯq̄rit. Pasto
res demoliti sūt populū meū· nō pascebant pa
stores gregē meū· ꝫ pascebāt pastores semetip
sos. S₃ poci⁹ ꝓcurēt id in qd cōstituit eos dn̄s
sup familiā suā· dare ill' cibū in tpe suo· mēsurā
tritici· purā .s. et pbatā doctrinā q̄tin⁹ veniēte
dn̄o mereātur audire. Euge serue bone et fidel'
quia in pauca fuisti fidelis supra multa te cōsti
tuā intra in gaudiū domini tui.

Undecimus Gradus.

Undecimus abusionis gradus est·plebs sine disciplina·que dum discipline exercitacionibus non seruiunt·absq3 discipline rigore non euadit·atq3 idcirco psalmiste vocibus indisciplinate plebi predicatur. Apprehendite disciplinam ne quando irascatur dominus. Disciplina vero est morum ordinata correctio et maiorum precedentium regularis obseruacio. De qua disciplina paulus apostolus ita loquitur. In disciplina perseuerate· tanquam filijs vobis offert se deus. quod si extra disciplinam estis cuius particeps facti sunt omnes·ergo adulteri et non filij estis. Qui ergo adulteri et indisciplinati sunt celestis regni hereditatem non capiunt. Filij autem paterne discipline correctores fiunt. et hereditatem quandoq3 se recipere posse non desperant. De qua etiam disciplina ysaias in disciplinate plebi predicat dicens. Quiescite agere peruerse·discite bene facere. Et item psalmista cum summa voce psallit dicens. Declina a malo et fac bonum. Infelix ergo est qui abicit disciplinam. Audi etenim extra aliquid·milites qui dominum crucifigentes non sciderunt tunicam. sed qui ecclesie scindunt disciplinam tunicam scindere videntur. Sicut enim tunica totum corpus preter caput tegitur ita disciplina omnis ecclesia preter cristum protegitur et ornatur. Ipsa vero tunica contexta fuerat

desuper per totum. quia eadem disciplina ecclesie a dño de celo tribuitur et integratur. De q̄ dominus cum ad patrem ascenderet postq̄ resurrexit a mortuis ad apostolos suos loquebatur Vos autem sedete in ciuitate quo adusq; īduamini virtute ex alto. Tunica ergo corporis xp̄i ē disciplina ecclesie. Qui autē extra disciplinā ē alienus est a corpore cristi. Non scindam⁹ illā igitur. s; sorciamur de illa. nō soluam⁹ quitq̄ de mādatis xp̄i s; vnusquisq; in q̊ vocatus ē in eo pmaneat apud deum.

Duodecimus Gradus.

Duodecimus abusionis grad⁹ ē populus sine lege. Qui dū dei dicta. et legū scita ɔtēpnit per diuersas errorū vias eumdem pdicōnis laqueū incurrit. De q̄b; vijs sub psona preuaricatoris populi humanū gen⁹ ppheta ita deplāgit. Nos autē sicut oues errauim⁹. vnusquisq; in viā suā declinauit. De q̄b; etiā vijs eadē sapiētia loquitur per salomonē. Multe vie videtur hoib; recte. nouissima earū ducunt ad mortē q̄ vtiq; multe pdicōnis vie tūc incedūtur. cum vna regal' via. lex dei videlicet que neq; ad dexteram neq; ad sinistrā declinat per negligenciā deseritur. De qua scilic; via domin⁹ ihesus xp̄s q̄ ē finis ad iusticiā legis omni credēti denūciat Ego sū via. veritas et vita nemo venit ad prē;

nisi p me. Ad quā viā omnes homines cōitere
inuitat dicēs. Venite ad me oēs qui laboratis
et onerāti estis. Nō est psonarū acceptiō apud de
um. vbi non ē iudeus et grecus mascul⁹ et femi
na. seruus et lib. barbar⁹ et sitha s; omnia et in
omnib; xp̄s. Omnes enim vnū sūt in xp̄o ihu
dn̄o ergo xp̄s finis ē legis. q̄ sine lege sunt sine xp̄o
sūt. Igitur popul⁹ sine lege. popul⁹ sine cristo
est. Abusiuū ergo ē in tpibus euāgelij populū
fieri sine cristo. qn̄ aplis in cunctas gētes licen
tia predicaciōis data est. qn̄ tonitruū euāgelij
p cūctas seculi ptes intonuit. qn̄ gentes q̄ non
sectabāt iusticiā apprehēderūt iusticiā. Quādo
qui lōge fuerūt facti sūt ppe in sāguine cristi q̄
aliquādo nō populus nūc autē populus sāctus
in cristo. qn̄ est tps acceptabile. et dies salutis
et tēpora refrigerij in ɔspectu altissimi. quādo
vnaqueq; gēs hab; testē ēsurrectionis. quādo
ptestatur dn̄s. Ecce ego vobiscū sū omnib⁹ di
ebus vsq; ad ɔsūmacōnem seculi. Nō simus ita
q; sine cristo in hoc tpe transitorio. ne sine no
bis xp̄s esse incipiat in futuro.

Explicit liber iste. Deo laus.

May 1942

COLOGNE

ULRICH ZEL

ST. CYPRIAN. De Duodecim Abusivis Saeculi. Not after 1472.

*Hain *5,899; B.M.C. I, 187; Stillwell I165.*

Printed with gothic types, in quarto form, 27 lines to a page. It has 12 leaves. The size of a leaf is 201 × 138 mm., and the printed text measures 148 × 85 mm. Capitals in red. Bound in blue morocco by Lloyd.

THIS is one of the treatises of St. Cyprian. He sees the twelve secular abuses in the following instances: a wise man without good works; an old man without religion; a young man without obedience; a rich man without charity; a woman without modesty; a master without virtue; a quarrelsome Christian; a poor man who is proud; an evil king; a careless bishop; commons without discipline; and finally a people without law.

The type was originally used by Ulrich Zel in 1466 in a work of St. Chrysostom, the earliest printed book published at Cologne. However, it was recast in 1467, and was variously leaded in subsequent years. Some characters were also added from another type.

(For notes on St. Cyprian see pp. 61-62 of the February 1941 issue of MORE BOOKS.*)*

Bought in February 1939.

